

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

23 janvier 2007

PROPOSITION DE LOI

**modifiant le Code civil en vue d'instaurer
le saut de génération volontaire**

(déposée par MM. Stijn Bex et Koen T'Sijen
et Mme Annelies Storms)

SOMMAIRE

1. Résumé	3
2. Développements	4
3. Proposition de loi	8
4. Annexe	10

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

23 januari 2007

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek ter
invoering van de vrijwillige erfenissprong**

(ingediend door de heren Stijn Bex en
Koen T'Sijen en mevrouw Annelies Storms)

INHOUD

1. Samenvatting	3
2. Toelichting	4
3. Wetsvoorstel	8
4. Bijlage	10

cdH	: Centre démocrate Humaniste
CD&V	: Christen-Democratisch en Vlaams
ECOLO	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales
FN	: Front National
MR	: Mouvement Réformateur
N-VA	: Nieuw - Vlaamse Alliantie
PS	: Parti socialiste
sp.a - spirit	: Socialistische Partij Anders - Sociaal progressief internationaal, regionalistisch integraal democratisch toekomstgericht.
Vlaams Belang	: Vlaams Belang
VLD	: Vlaamse Liberalen en Democraten

Abréviations dans la numérotation des publications :

DOC 51 0000/000 : Document parlementaire de la 51e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif

QRVA : Questions et Réponses écrites

CRIV : Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)

CRABV : Compte Rendu Analytique (couverture bleue)

CRIV : Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)

PLEN : Séance plénière

COM : Réunion de commission

MOT : Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Afkortingen bij de nummering van de publicaties :

DOC 51 0000/000 : Parlementair document van de 51e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer

QRVA : Schriftelijke Vragen en Antwoorden

CRIV : Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)

CRABV : Beknopt Verslag (blauwe kaft)

CRIV : Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)

PLEN : Plenum

COM : Commissievergadering

MOT : Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes :
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.laChambre.be

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen :
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.deKamer.be
e-mail : publicaties@deKamer.be

RÉSUMÉ

Actuellement, un de cujus ne peut définir librement que pour une part limitée les modalités de répartition de sa succession. Cette proposition de loi vise à accorder au de cujus une plus grande liberté en supprimant la réserve légale des ascendants. Si le disposant a une descendance, la moitié de la succession, au maximum, est réservée aux enfants.

Il importe de faciliter la transmission de l'héritage à ceux qui en ont le plus besoin (les jeunes). Autoriser le saut de génération consiste à permettre aux petits-enfants d'accéder directement à la succession de leurs grands-parents par le mécanisme de la représentation. Les petits-enfants héritent alors à la place de leurs parents, qui prennent l'initiative et renoncent complètement ou partiellement à leur héritage.

SAMENVATTING

Een erflater kan momenteel slechts voor een beperkt deel vrij bepalen hoe zijn nalatenschap verdeeld wordt. Dit wetsvoorstel beoogt de erflater meer vrijheid te geven door het voorbehouden erfdeel van bloedverwanten in opgaande lijn, op te heffen. Laat de beschikker kinderen na, dan wordt maximum de helft van de nalatenschap voorbehouden voor de kinderen.

Belangrijk is dat de erfenis gemakkelijker bij (jongere) mensen, die er meer nood aan hebben, terecht kan. Door kleinkinderen via plaatsvervulling rechtstreeks van hun grootouders te laten erven wordt een vrijwillige erfenissprong mogelijk gemaakt. De kleinkinderen erven dan in de plaats van hun ouders die initiatief nemen en vrijwillig geheel of gedeeltelijk van hun erfenis afzien.

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS

Le noyau familial traditionnel, dans lequel l'homme et la femme sont éternellement unis par les liens du mariage, le père travaillant et la mère élevant les enfants, est plus que jamais remis en cause en tant que pierre angulaire de notre société. Cette évolution et, en corollaire, l'émergence de formes alternatives de vie commune, n'ont pourtant pas entraîné de modification notre image de la «famille». La politique continue de se fonder sur le modèle classique, ce qui induit des conséquences importantes dans les domaines socio-économique, juridique et éthique. La société reste encore souvent modélisée et organisée, comme si l'ensemble de la population continuait de vivre dans ce contexte traditionnel.

Or, les relations durables et la volonté de se mettre en ménage ne sont plus l'apanage du mariage traditionnel. Songeons à cet égard à l'institution récente de la cohabitation légale, mais aussi et surtout à la simple cohabitation de fait. Qu'elle s'inscrive ou non dans un cadre juridique, la cohabitation a des implications importantes, qui varient fortement, en droit familial, selon les formes de vie choisies et selon l'existence d'un lien marital. La décision de cohabiter ou non, la diminution du nombre de mariages et l'augmentation du nombre de divorces ont également des conséquences pour les tiers. Notre société voit naître de nouveaux types de familles (familles mikado intégrant les beaux-parents, couples homosexuels avec enfants, familles monoparentales et relations affectives dépassant la définition de la famille au sens strict).

Nous n'avons pas l'intention de porter un jugement de valeur sur les choix de vie individuels. Il convient néanmoins de veiller à ce chacun puisse opérer son choix sans avoir à subir des conséquences trop importantes et sans perdre le bénéfice de la solidarité indispensable. Le droit des successions est l'un des domaines dans lesquels les relations intragénérationnelles et intergénérationnelles sont les plus manifestes. La réglementation successorale actuelle remonte à l'ère napoléonienne. Elle est fortement axée sur la famille traditionnelle et sur le maintien du patrimoine au sein de la famille. L'héritage est donc strictement réglementé. À l'heure actuelle, le *de cuius* ne peut pas régler librement le partage de sa succession. Les propositions exposées ci-après visent à compenser les conséquences juridiques, financières et sociales – souvent imprévues et jugées injustes –, qui découlent d'un choix de vie per-

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Het traditionele kerngezin waarin man en vrouw eeuwig verbonden zijn door het huwelijk, vader gaat werken en moeder de kinderen opvoedt, is als hoeksteen van onze samenleving meer dan ooit onder druk komen te staan. Deze evolutie en parallel de opkomst van alternatieve samenlevingsvormen heeft er nochtans niet toe geleid dat ons beeld van «een gezin» veranderd is. Het klassieke modeltype wordt nog steeds door de politiek als uitgangspunt gebruikt, wat belangrijke gevolgen heeft op sociaal-economisch, juridisch en ethisch vlak. De samenleving is nog vaak gemodelleerd en georganiseerd alsof wij allen samenleven in die traditionele context.

Duurzame relaties en samen met een partner een leefcontext opbouwen, is echter niet langer een monopolie van het klassieke huwelijk. Sinds kort bestaat er de wettelijke samenwoning maar wellicht nog belangrijker is de eenvoudige, feitelijke samenwoning. Samenwonen met een partner heeft, ongeacht het juridische kader of de afwezigheid daarvan, belangrijke consequenties. Deze gevolgen zijn in het familierecht sterk verschillend naargelang de gekozen leefvormen en naargelang er sprake is van een huwelijk of niet. De keuze van al dan niet samen te wonen, het slinkende aantal huwelijken en de toename van echtscheidingen heeft ook gevolgen voor anderen dan de partners. Onze samenleving maakt kennis met nieuwe familiecontexten zoals mikadogezinnen met stiefouders, holebi's met kinderen, eenoudergezinnen en affectieve relaties ruimer dan in de strikte familiale betekenis.

We willen geen waardeoordeel vellen over ieders individuele levenspad, wel moeten we ervoor zorgen dat mensen kunnen kiezen zonder te zware consequenties of zonder verlies van de broodnodige solidariteit. Eén van de belangrijkste domeinen waarin een inter- en intragenerationele relatie tot uiting komt, is bij een erfenis. De huidige erfenisregelgeving stamt uit de tijd van Napoleon en is sterk gericht op het klassieke gezin en het behoud van het vermogen binnen de familie. Het overlaten van een nalatenschap is dan ook erg gereguleerd. Een erfelater kan op dit moment niet vrij bepalen hoe zijn nalatenschap verdeeld moet worden. Ik wil met de volgende voorstellen een antwoord geven op de vaak onvoorziene juridische, financiële en sociale gevolgen die een persoonlijke levenskeuze met zich meebrengt en als onrechtvaardig worden gevoeld. De volgende voorstellen vallen binnen het kader van de

sonnel. Ces propositions s'inscrivent dans le cadre du «saut de génération» et ont pour objectif de renforcer la liberté testamentaire et de permettre aux jeunes d'hériter plus facilement.

Il y a quelques années, le législateur flamand a assimilé les droits de succession applicables entre cohabitants à ceux applicables entre époux. Cette assimilation fiscale a été fortement médiatisée. De nombreux cohabitants sont aujourd'hui convaincus d'être soumis à la même réglementation successorale que les couples mariés, ce qui est totalement inexact. En effet, le droit successoral n'a toujours pas été adapté. Il s'ensuit que, contrairement aux personnes mariées, les cohabitants n'hériteront pas automatiquement l'un de l'autre. Le cohabitant qui souhaite que son partenaire hérite de ses biens est tenu de rédiger un testament. Il est donc confronté au problème des réserves. Les deux propositions exposées ci-après visent à instaurer une plus grande liberté au niveau des successions testamentaires.

Certains membres de la famille ont droit à une part minimale d'héritage. Il s'agit des «héritiers réservataires». Ce dont hérite le conjoint survivant dépend de la situation familiale. Les enfants sont des héritiers réservataires. Enfin, il existe également une réserve en ligne ascendante, la «réserve des ascendants».

Lorsqu'il n'y a aucun descendant, mais qu'il y a des ascendants, la quotité disponible dont le testateur peut disposer librement varie selon qu'il y a des ascendants dans les deux lignes ou dans l'une des deux lignes seulement.

Ce point est réglé par l'article 915 du Code civil. Cette réserve spécifique en ligne ascendante est supprimée en cas de mariage et dès qu'il y a des enfants. Il en va toutefois autrement en cas de cohabitation légale ou de fait. Dans les structures familiales ou de cohabitation atypiques, il est fréquent que la quotité réservée aux parents ou aux grands-parents (et leurs remplaçants) constitue une entrave à la liberté de disposer de l'héritage. Et c'est justement dans ces nouvelles structures familiales qu'il existe un grand désir de favoriser d'autres personnes que les réservataires. De nombreux cohabitants sont aujourd'hui confrontés à ce problème, qui ne se pose qu'au moment d'un décès, lorsqu'il est déjà trop tard. Pour des raisons économiques également, cette réserve des ascendants est dépassée. Les partenaires qui cohabitent dans un cadre familial, souhaitent pouvoir hériter l'un de l'autre, qu'ils soient mariés ou non. C'est pourquoi nous souhaitons supprimer la réserve successorale des ascendants. Cela permettrait à une personne mariée sans enfants de favoriser son partenaire cohabitant ou n'importe quelle autre personne.

zogenaamde «erfenissprong», en hebben als doel tot meer testamentaire vrijheid te komen en het makkelijker te maken voor jonge mensen om te erven.

In Vlaanderen zijn sinds enkele jaren de successierechten tussen gehuwden en samenwonenden gelijkgesteld. Die fiscale gelijkstelling kreeg veel aandacht waardoor ook bij veel samenwoners de verkeerde indruk ontstond dat het voor het erven geen verschil meer maakt of men al dan niet gehuwd is. Niets is minder waar. Het erfrecht is namelijk nog steeds niet aangepast. Dit betekent dat samenwoners niet automatisch van elkaar gaan erven, zoals gehuwden dat wel doen. Wie samenwoont en wil dat zijn partner van hem of haar erft, moet daartoe een testament maken. Daarbij stoot men op het probleem van de zogenaamde reserves. Met de volgende twee voorstellen wil ik komen tot meer vrijheid binnen de erfenisregeling bij testament.

Sommige familieleden hebben recht op een minimum-aandeel in de erfenis. Dit zijn de «reservataire erfgenamen». Wat de langstlevende echtgenoot erft, hangt af van de familiale situatie. Kinderen zijn reservataire erfgenamen. Ten slotte bestaat er ook een reserve in opgaande lijn, de zogenaamde ascendentenreserve.

Wanneer er geen afstammelingen zijn maar wel nog ascendenten varieert het beschikbare gedeelte waarover de erflater vrij kan beschikken naargelang er ascendenten zijn in beide lijnen of slechts in één lijn.

Dit wordt geregeld in artikel 915 van het Burgerlijk Wetboek. Deze specifieke reserve in opgaande lijn vervalt bij een huwelijk en van zodra men kinderen heeft. Bij een wettelijke of feitelijke samenwoning is dit echter niet het geval. Net bij atypische gezinsvormen of samenwoners komt het vaak voor dat de voorbehouden reserve voor ouders of grootouders (en hun plaatsvervangers), de vrijheid te beschikken belemmert. En net bij deze nieuwe gezinssamenstellingen is de wens om anderen buiten de reservataire te begunstigen groot. Veel samenwoners worden vandaag met dit probleem geconfronteerd en pas bij een overlijden, dus eigenlijk als het al te laat is. Ook wat betreft economische redenen is deze ascendentenreserve achterhaald. Partners die in gezinsverband met elkaar samenleven, wensen van elkaar te kunnen erven, ongeacht of ze met elkaar gehuwd zijn of niet. Wij willen dan ook het voorbehouden erfdeel van bloedverwanten in opgaande lijn opheffen. Hierdoor kan de ongehuwde persoon zonder kinderen, zijn of haar samenwonende partner of eender wie begunstigen.

Les enfants sont également des héritiers réservataires. L'article 913 du Code civil prévoit que, s'il y a un enfant, le testateur peut disposer librement de la moitié de l'héritage. S'il y a deux enfants, ils ont chacun droit à un tiers, et le testateur peut disposer librement d'un tiers de l'héritage. S'il y a trois enfants ou plus, le testateur peut disposer librement d'un quart de l'héritage. Si le testateur a des enfants, la quotité réservée s'élève donc à la moitié de l'héritage au minimum et aux trois quarts de l'héritage au maximum. Nous proposons que la quotité réservée aux enfants soit restreinte à la moitié de l'héritage au maximum. Comme cette modification de la loi limite la quotité réservée et ne la supprime pas, les enfants restent protégés et la solidarité naturelle au sein d'une famille est conservée. Les personnes qui ne vivent pas dans une structure familiale classique et qui ont joué un rôle important dans l'une ou l'autre phase de la vie du testateur, peuvent ainsi recevoir leur part d'héritage. Grâce à la limite que nous entendons instaurer, le testateur peut également laisser une plus grande part de l'héritage aux petits-enfants, ce qui est également le second objectif de la présente proposition de loi.

Ce deuxième objectif est de permettre plus facilement à des personnes jeunes d'hériter. Le vieillissement de la société belge n'est pas un secret. D'ici 2050, on s'attend à un vieillissement notable de la population belge. Alors que les plus de 65 ans représentaient environ 17,1% (1 780 120 personnes) de la population en 2004, leur pourcentage passera à 26,1% (2 861 945 personnes) d'ici 2050. La pyramide des âges se rétrécit de plus en plus à la base, alors que son sommet continue de s'élargir.

Lorsque des personnes très âgées décèdent, leur succession revient en premier lieu à leurs enfants, qui appartiennent eux-mêmes souvent déjà au groupe des seniors. Ils ont souvent déjà réalisé les grands investissements de leur vie (des enfants et une maison) et vont peu utiliser l'héritage reçu. Si les parents veulent transmettre leur héritage à leurs enfants, ils doivent encore s'acquitter de droits de donation, en plus des droits de succession qu'ils ont déjà payés.

La présente proposition vise à adapter le droit successoral afin de faciliter la transmission de l'héritage aux personnes (jeunes) qui en auront plus l'utilité et qui vont utiliser plus rapidement l'héritage reçu. Non seulement cela leur facilitera la vie, mais cela aura également des répercussions positives sur l'économie, étant donné que c'est une génération plus jeune qui entrera en possession de l'argent à un moment où elle en aura le plus besoin, par exemple pour l'éducation des enfants, pour l'acquisition d'un logement, ...

De kinderen zijn ook reservataire erfgenamen. Artikel 913 BW bepaalt dat, als er één kind is de erflater vrij kan beschikken over de helft van de nalatenschap. Zijn er twee kinderen, dan hebben ze elk recht op een derde, en kan de overledene vrij beschikken over één derde. Wanneer er drie of meer kinderen zijn, kan de erflater vrij beschikken over één vierde. Dus, indien de erflater kinderen heeft, wordt minimum de helft en maximum drie vierde van de nalatenschap voorbehouden. We stellen voor dat maximum de helft van de nalatenschap voorbehouden wordt voor de kinderen. Doordat het voorbehouden gedeelte door deze wetswijziging beperkt wordt en niet afgeschaft, blijven kinderen beschermd en wordt de natuurlijke solidariteit binnen een gezin behouden. Mensen die buiten het klassieke gezin staan en die belangrijk waren in eender welke levensfase van de erflater kunnen zo een deel van zijn erfenis krijgen. Door een limiet in te stellen kan de erflater ook een groter deel van de erfenis nalaten aan de kleinkinderen, wat ook het tweede doel is van dit wetsvoorstel.

Dit tweede doel is om het makkelijker te maken voor jonge mensen om te erven. Dat de Belgische samenleving vergrijst, is geen geheim. Tegen 2050 wordt een opvallende veroudering van de bevolking van België verwacht. Waar in het jaar 2004 de 65-plussers ongeveer 17,1% (1.780.120 mensen) van de bevolking uitmaakten, zal dit tegen 2050 oplopen tot 26,1% (2.861.945 mensen). De bevolkingspiramide wordt almaar smaller aan de basis terwijl de top blijft aangroeien.

Wanneer hoogbejaarde personen overlijden, komt hun nalatenschap in eerste orde toe aan hun kinderen, die vaak zelf al tot de groep van de senioren behoren. Zij hebben dikwijls de grote investeringen des levens (kinderen en een huis) al achter de rug en met de verkregen erfenis wordt weinig aangevangen. Indien de ouders hun erfenis willen doorgeven aan hun kinderen moeten ze boven op de successierechten die reeds betaald zijn ook nog eens schenkingsrechten betalen.

Dit voorstel oogt het erfrecht aan te passen zodat de erfenis makkelijker terechtkomt bij (jongere) mensen die er meer aan hebben, en die de verkregen erfenis sneller gaan aanwenden. Dit maakt het leven voor hen niet alleen makkelijker maar het zal ook een gunstige weerslag hebben op de economie omdat een jongere generatie het geld in handen krijgt op een ogenblik dat ze dat het meest nodig heeft; bijvoorbeeld voor de opvoeding van hun kinderen, voor de aankoop van een huis,...

En permettant aux (arrière-) petits-enfants d'accéder directement à la succession de leurs (arrière-) grands-parents par le mécanisme de la représentation, l'on permet un saut de génération volontaire. Les (arrière-) petits-enfants héritent à la place de leurs (grands-) parents, qui prennent l'initiative et renoncent volontairement à la totalité ou à une partie de leur héritage. Dans le droit successoral actuel, il est impossible de représenter un héritier renonçant. La présente proposition vise à remédier à cette situation.

Door (achter)kleinkinderen via plaatsvervulling rechtstreeks van hun (over)grootouders te laten erven wordt een vrijwillige erfenissprong mogelijk gemaakt. De (achter)kleinkinderen erven dan in de plaats van hun (groot)ouders die initiatief nemen en vrijwillig geheel of gedeeltelijk van hun erfenis afzien. In het huidige erfrecht is het onmogelijk om de plaats te vervullen van een verwerpende erfgenaam, dit voorstel beoogt dit te veranderen.

Stijn BEX (sp.a-spirit)
Koen T'SIJEN (sp.a-spirit)
Annelies STORMS (sp.a-spirit)

PROPOSITION DE LOI**Article 1er**

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

L'article 739 du Code civil est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 739.— La représentation implique qu'une personne est réputée venir à la succession dans le degré de la personne dont elle prend la place.».

Art. 3

L'article 740, alinéa 2, du même Code, est abrogé.

Art. 4

L'article 744 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 744.— On peut représenter des personnes décédées ainsi que des personnes vivantes qui ont renoncé à la succession.

La représentation a lieu en cas de décès simultané comme en cas de précéder.».

Art. 5

L'article 787 du même Code est abrogé.

Art. 6

L'article 913 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 913.— Les libéralités, soit par actes entre vifs, soit par testament, ne pourront excéder la moitié des biens du disposant, s'il laisse à son décès un ou plusieurs enfants.».

WETSVORSTEL**Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

Artikel 739 van het Burgerlijk Wetboek wordt vervangen als volgt:

«Art. 739.— Plaatsvervulling houdt in dat een persoon geacht wordt tot de nalatenschap te komen in de graad van diegenen wier plaats men vervult.».

Art. 3

Artikel 740, tweede lid van hetzelfde Wetboek wordt opgeheven.

Art. 4

Artikel 744 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen als volgt:

«Art. 744.— Men kan bij plaatsvervulling opkomen voor levende personen die de nalatenschap verworpen hebben en voor personen die overleden zijn.

Plaatsvervulling geschiedt bij gelijktijdig overlijden zoals bij vooroverlijden.».

Art. 5

Artikel 787 van hetzelfde Wetboek wordt opgeheven.

Art. 6

Artikel 913 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen als volgt:

«Art. 913.— De giften, hetzij bij akten onder de levenden, hetzij bij testament, mogen de helft van de goederen van de beschikker niet overschrijden, indien hij bij zijn overlijden één of meer kinderen achterlaat.».

Art. 7

L'article 915 du même Code est abrogé.

Art. 8

L'article 916 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 916.— À défaut de conjoint survivant et de descendants, les libéralités par actes entre vifs ou testamentaires pourront épuiser la totalité des biens.».

Art. 9

À l'article 917 du même Code, les mots «ou de l'article 915» sont supprimés.

9 juin 2006

Art. 7

Artikel 915 van hetzelfde Wetboek wordt opgeheven.

Art. 8

Artikel 916 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen als volgt:

«Art. 916.— Bij gebreke van een langstlevende echtgenoot en van bloedverwanten in de nederdalende lijn mogen de giften, bij akten onder de levenden of bij testament, de gehele nalatenschap omvatten.».

Art. 9

In artikel 917 van hetzelfde Wetboek vervallen de woorden «of 915».

9 juni 2006

Stijn BEX (sp.a-spirit)
Koen T'SIJEN (sp.a-spirit)
Annelies STORMS (sp.a-spirit)

TEXTE DE BASE

21 mars 1804

CODE CIVIL

Art. 739

La représentation est une fiction de la loi, dont l'effet est de faire entrer les représentants dans la place, dans le degré et dans les droits du représenté.

Art. 740

La représentation a lieu à l'infini dans la ligne directe descendante.

Elle est admise dans tous les cas, soit que les enfants du défunt concourent avec les descendants d'un enfant prédécédé, soit que tous les enfants du défunt étant morts avant lui, les descendants des dits enfants se trouvent entre eux en degrés égaux ou inégaux.

Art. 744

On ne représente pas les personnes vivantes, mais seulement celles qui sont mortes.

On peut représenter celui à la succession duquel on a renoncé.

La représentation a lieu en cas de décès simultané comme en cas de prédécès.

Art. 787

On ne vient jamais par représentation d'un héritier qui a renoncé : si le renonçant est seul héritier de son degré, ou si tous ses cohéritiers renoncent, les enfants viennent de leur chef et succèdent par tête.

TEXTE DE BASE ADAPTE A LA PROPOSITION

21 mars 1804

CODE CIVIL

Art. 739

La représentation implique qu'une personne est réputée venir à la succession dans le degré de la personne dont elle prend la place.¹

Art. 740

La représentation a lieu à l'infini dans la ligne directe descendante.

(…)²

Art. 744

On peut représenter des personnes décédées ainsi que des personnes vivantes qui ont renoncé à la succession.

La représentation a lieu en cas de décès simultané comme en cas de prédécès.³

Art. 787

(…)⁴

¹ Art. 2: remplacement.

² Art. 3: abrogation.

³ Art. 4: remplacement.

⁴ Art. 5: abrogation.

BASISTEKST

21 maart 1804

BURGERLIJK WETBOEK

Art. 739

Plaatsvervulling is een fictie van de wet, volgens welke de vertegenwoordigers in de plaats, de graad en de rechten van de vertegenwoordigde treden.

Art. 740

Plaatsvervulling heeft, in de rechte nederdalende lijn, tot in het oneindige plaats.

Zij is in alle gevallen toegelaten, hetzij de kinderen van de overledene opkomen samen met de afstammelingen van een vooroverleden kind, hetzij - alle kinderen van de overledene voor hem gestorven zijnde - de afstammelingen van de kinderen onder elkaar in gelijke of ongelijke graden staan.

Art. 744

Men kan niet bij plaatsvervulling opkomen voor levende personen, doch alleen voor personen die overleden zijn.

Men kan bij plaatsvervulling opkomen voor hem wiens erfenis men verworpen heeft.

Plaatsvervulling geschiedt bij gelijktijdig overlijden zoals bij vooroverlijden.

Art. 787

Men komt nooit bij plaatsvervulling op voor een erfgenaam die de nalatenschap verworpen heeft; indien hij die de nalatenschap verwerpt, de enige erfgenaam is in zijn graad, of indien al zijn medeërfgenamen de nalatenschap verwerpen, komen de kinderen uit eigen hoofde en erven zij bij hoofden.

BASISTEKST AANGEPAST AAN HET VOORSTEL

21 maart 1804

BURGERLIJK WETBOEK

Art. 739

Plaatsvervulling houdt in dat een persoon geacht wordt tot de nalatenschap te komen in de graad van diegenen wier plaats men vervult.¹

Art. 740

Plaatsvervulling heeft, in de rechte nederdalende lijn, tot in het oneindige plaats.

(...)².

Art. 744

Men kan bij plaatsvervulling opkomen voor levende personen die de nalatenschap verworpen hebben en voor personen die overleden zijn.

Plaatsvervulling geschiedt bij gelijktijdig overlijden zoals bij vooroverlijden.³

Art. 787

(...)⁴.

¹ Art. 2: vervanging.

² Art. 3: opheffing.

³ Art. 4: vervanging.

⁴ Art. 5: opheffing.

Art. 913

Les libéralités, soit par actes entre-vifs, soit par testament, ne pourront excéder la moitié des biens du disposant, s'il ne laisse à son décès qu'un enfant; le tiers, s'il laisse deux enfants; le quart, s'il en laisse trois ou un plus grand nombre.

Art. 915

Les libéralités, par actes entre-vifs ou par testament, ne pourront excéder la moitié des biens, si, à défaut d'enfant, le défunt laisse un ou plusieurs ascendants dans chacune des lignes paternelle et maternelle; et les trois quarts, s'il ne laisse d'ascendants que dans une ligne.

Cependant les libéralités faites au conjoint survivant peuvent comprendre la totalité des biens.

Les biens ainsi réservés au profit des ascendants, seront par eux recueillis dans l'ordre où la loi les appelle à succéder; ils auront seuls droit à cette réserve, dans tous les cas où un partage en concurrence avec des collatéraux ne leur donnerait pas la quotité de biens à laquelle elle est fixée.

Art. 916

A défaut de conjoint survivant, d'ascendants et de descendants, les libéralités par actes entre vifs ou testamentaires pourront épuiser la totalité des biens.

Art. 917

Si la disposition par acte entre vifs ou par testament est d'un usufruit ou d'une rente viagère dont la valeur excède la quotité disponible, les héritiers au profit desquels la loi fait une réserve en vertu de l'article 913 ou de l'article 915, auront l'option, ou d'exécuter cette disposition, ou de faire l'abandon de la propriété de la quotité disponible.

Art. 913

Les libéralités, soit par actes entre vifs, soit par testament, ne pourront excéder la moitié des biens du disposant, s'il laisse à son décès un ou plusieurs enfants.⁵

Art. 915

(...)⁶

Art. 916

À défaut de conjoint survivant et de descendants, les libéralités par actes entre vifs ou testamentaires pourront épuiser la totalité des biens.⁷

Art. 917

Si la disposition par acte entre vifs ou par testament est d'un usufruit ou d'une rente viagère dont la valeur excède la quotité disponible, les héritiers au profit desquels la loi fait une réserve en vertu de l'article 913 (...)⁸, auront l'option, ou d'exécuter cette disposition, ou de faire l'abandon de la propriété de la quotité disponible.

⁵ Art. 6: remplacement.

⁶ Art. 7: abrogation.

⁷ Art. 8: remplacement.

⁸ Art. 9: suppression.

Art. 913

De giften, hetzij bij akten onder de levenden, hetzij bij testament, mogen de helft van de goederen van de beschikker niet overschrijden, indien hij bij zijn overlijden slechts één kind achterlaat; een derde, indien hij twee kinderen achterlaat; een vierde, indien hij er drie of meer achterlaat.

Art. 915

De giften bij akten onder de levenden of bij testament mogen de helft van de goederen niet overschrijden, indien de overledene, bij gebreke van kinderen, in de vaderlijke en in de moederlijke lijn een of meer bloedverwanten van de opgaande lijn achterlaat; en drie vierden, indien hij slechts in één lijn bloedverwanten van de opgaande lijn achterlaat.

De giften aan de langstlevende echtgenoot mogen evenwel de gehele nalatenschap omvatten.

De bloedverwanten van de opgaande lijn verkrijgen de aldus te hunnen voordele voorbehouden goederen, volgens de orde waarin de wet hen tot de erfenis roept; zij alleen hebben recht op dit voorbehouden erfdeel, in alle gevallen waarin een verdeling met bloedverwanten van de zijlijn hun het gedeelte der goederen dat het voorbehouden erfdeel uitmaakt, niet zou verschaffen.

Art. 916

Bij gebreke van een langstlevende echtgenoot, van bloedverwanten in de opgaande en in de nederdalende lijn mogen de giften, bij akten onder de levenden of bij testament, de gehele nalatenschap omvatten.

Art. 917

Bestaat de beschikking, bij akte onder de levenden of bij testament, in een vruchtgebruik of in een lijfrente waarvan de waarde het beschikbaar gedeelte overschrijdt, dan hebben de erfgenamen aan wie de wet een voorbehoudend erfdeel toekent op grond van artikel 913 of 915, de keus, ofwel de beschikking ten uitvoer te brengen, ofwel de eigendom van het beschikbaar gedeelte af te staan.

Art. 913

De giften, hetzij bij akten onder de levenden, hetzij bij testament, mogen de helft van de goederen van de beschikker niet overschrijden, indien hij bij zijn overlijden één of meer kinderen achterlaat.⁵

Art. 915

(...)⁶

Art. 916

Bij gebreke van een langstlevende echtgenoot en van bloedverwanten in de nederdalende lijn mogen de giften, bij akten onder de levenden of bij testament, de gehele nalatenschap omvatten.⁷

Art. 917

Bestaat de beschikking, bij akte onder de levenden of bij testament, in een vruchtgebruik of in een lijfrente waarvan de waarde het beschikbaar gedeelte overschrijdt, dan hebben de erfgenamen aan wie de wet een voorbehoudend erfdeel toekent op grond van artikel 913 (...) ⁸ of 915, de keus, ofwel de beschikking ten uitvoer te brengen, ofwel de eigendom van het beschikbaar gedeelte af te staan.

⁵ Art. 6: vervanging.

⁶ Art. 7: opheffing.

⁷ Art. 8: vervanging.

⁸ Art. 9: weglating.